

SLOVENEK

Velja po pošti:
za celo leto naprej K 26.—
za pol leta " " 13.—
za četrt leta " " 6:50
za en mesec " " 2:20

V upravnistvu:
za celo leto naprej K 20.—
za pol leta " " 10.—
za četrt leta " " 5.—
za en mesec " " 1:70

Za pošilj. na dom 20 h na mesec.

Posamezne štev. 10 h.

Inserati:
Enostop. petitvrsta (72 mm):
za enkrat 13 h
za dvakrat 11 "
za trikrat 9 "
za več ko trikrat . . . 8 "
V reklamnih noticah stane enostopna garmondvrsta 26 h. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

Izhaja vsak dan, izveniš nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2 (vhod čez dvorišče nad tiskarno). — Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod

Upravnistvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2 — Vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. Upravniškega telefona št. 188.

Austrija in Ogrska.

Dunaj, 2. oktobra.

Porro tractatur materia. Zbornica danes nadaljuje razpravo o vladni izjavi. Glavni predmet razpravi je ogrska kriza ali vprašanje, kaj naj stori Avstrija, ako se ogrska kriza v doglednem času ne konča ali pa — kar tudi ni izključeno — reši zopet neugodno za Avstrijo.

Ako znamenja ne varajo, je ogrska kriza že prekoračila svoj vrhunec. Sicer se niso še polegli na Ogrskem valovi razburjenja, vendar je gotovo, da tudi najradikalnejša mažarska opozicija ne misli na revolucijo. Združena koalicija le išče prilike in povoda, da zapusti stališče gele negacije in državopravnega odpora, ter najde pot do miru. Razmere za personalno unijo niso še zrele, to vedo Mažari dobro. Kriza bode prej ali slej rešena v okviru nagodbe iz l. 1867., ker kroni je mnogo na tem, da se pomiri javno mnenje.

Ravno ta moment pa mora vzdramiti avstrijski parlament, da se pripravi za vse slučaje. Ob vsaki novi nagodbi od l. 1867. je avstrijski parlament pokazal toliko slabost, da so mogli Ogrci vedno razširjati in utrjevati svoj vpliv na škodo Avstrije. In ravno sedaj je zopet trenotek, ko vlada nujno potrebuje delaven parlament, ki more braniti avstrijske koristi nasproti pretiranim ogrskim zahtevam. Ko je poravnana kriza med krono in Mažari, dobi račun Avstrija, da ga poravna. In ti računi znašajo navadno milijone. Toliko pa je razprava že razgnala oblake in pojasnila razmere, da avstrijski parlament ne dovoli nobenega novega vinarja za mažarsko samostojno državo.

Krona in vlada sta zadnje dni izjavili opetovano, da se more revizija nagodbe iz l. 1867. izvršiti le potom kompromisa, ki ga sklenejo obestranski vladi in „ad hoc“ izvoljeni deputaciji avstrijskega in ogrskega parlamenta. To, kar l. 1867., se ne bode več zgodilo, da bi namreč avstrijski parlament moral odobriti le „fait accompli“ dogovor med Ogrci in krono.

Ministrski predsednik baron Gautsch je naglašal v svojem govoru minoli petek: „Predmet revizije je avstro-ogrsko nagodbo

morajo biti ona vprašanja skupna, ki se morajo v obeh državnih polovicah od časa do časa reševati po enakih načelih. Ta akcija pa se mora izvršiti v prepričanju, da imata oba dela — Avstrija in Ogrska — popolno svobodo za svoje sklepe.

Kar je torej v četrtek v vladni listih razglasil baron Fejervary, to je drugi dan izjavil v avstrijski zbornici baron Gautsch. Oba min. predsednika sta v sporazumu s krono pomirila javno mnenje na Ogrskem, da jim nihče noče kratiti njihovih ustavnih pravic, ki imajo zajamčene v § 68 člena XII. iz l. 1867. A isto velja tudi za Avstrijo. Zakonodajstvo v obeh državah je vsopredno, vendar pa se morajo skupna vprašanja od časa do časa reševati po enakih načelih.

In katera so ta skupna vprašanja? To pove § 2. avstrijskega nagodbenega zakona, ki se glasi:

1. Trgovinska vprašanja, osobito carina;
2. zakoni glede indirektnih davkov, ki so v tesni zvezi z industrijsko produkcijo;
3. določitev kovanega in papirnega denarja;
4. določbe glede onih železnic, ki se tičejo obeh državnih polovic;
5. določbe glede vojaštva.

Ravno ta vprašanja pa so vedno preporna. Pri vseh teh vprašanjih so Ogrci tekom let dosegli velike uspehe vsled popustljivosti avstrijskih krogov. Glede prvih štirih vprašanj Ogrci danes ne zahtevajo novih koncesij, ker jih že imajo. Spor je nastal med krono in Mažari le glede vojaštva. Mažari zahtevajo v ogrskih polkih povsem mažarski jezik, ki bi v doglednem času razdvojil skupno armado. Tej zahtevi se krona odločno upira.

V avstrijskem časopisju pa čitamo večkrat: Čemu bi se vedno prepirali z Mažari? Pustimo jim popolno svobodo, naj si uravnajo svojo hišo, kakor jim drago. Na prvi pogled je ta rešitev državne krize res najkrajša. Preseka naj se voz, ki ga državniki ne morejo razvozlati. In kaj je posledica te rešitve? Personalna unija. Taka unija pa pet let ni

mogoča. Skupni vladar bi hotel in moral varovati koristi obeh držav, in tako bi bil kot ogrski vladar vedno v nasprotju z avstrijskim cesarjem. Kot ustavni ogrski kralj bi moral odobriti sklepe ogrskega parlamenta, ki bi diametralno nasprotovali koristim Avstrije, in narobe, kar je seveda povsem izključeno.

Poleg tega pa ne smemo pozabiti, kar določa § 4. člena XXX. hrvaško-ogrsko nagodbe iz leta 1868. V istem trenotku, ko se razbije avstro-ogrsko nagodbo, dobi hrvaška kraljevina zopet proste roke, da sklepa novo nagodbo ali z Ogrsko ali z Avstrijo.

Mirnim potem je torej mogoča rešitev avstro-ogrsko krize le z revizijo obestranskih deputacijah. In to rešitev bi pospešila splošna in enaka volivna pravica na Ogrskem. Ogrski državni zbor šteje 413 poslancev. Po uradni ogrski statistiki stejejo Mažari le 51 odstotkov prebivalstva, v istini pa so v manjšini nasproti nemažarskim narodnostim. V ogrski poslanski zbornici pa je bilo po novih volitvah 390 poslancev mažarske in le 23 drugih narodnosti, in sicer 1 Slovak, 1 Srb, 8 Rumunov in 13 Nemcev. Po razmerju narodnosti, kakor jih našteva uradna statistika, pa bi moralo biti v zbornici okroglo 200 nemažarskih poslancev. To je torej ona mažarska „svoboda“, ki jo ne morejo prehoviti židovski listi!

Sedanja vlada je dala zbornici priliko, da brani avstrijske koristi nasproti Ogrom. Vlada je obljubila, da hoče zbornico podpirati z vsemi sredstvi. Ali pa se vzdrami avstrijska zbornica? Ali se povspne iz samih teorij do praktičnih sklepov? To je drugo vprašanje. Ako vsaj začasno v zbornici ne petihnejo narodni prepri, doživimo flasko, kakor Derschattov odsek. Pregovor pa pravi: Ako se dva lasata, tretji klobuke pobira. Prijatelj nam pravi, kaj moremo, nasprotnik pa, kaj moramo storiti.

Državni zbor.

Dunaj, 3. oktobra.

Krik in vik.

Začetkom današnje seje je bil v zbornici nepopisen krik. Ko je pričel govoriti prvi današnji govornik baron Morsey, pričeli so nekateri češki poslanci, osobito

Choc, Fresl in Klofač, točki s pestmi ob mizo. Nato so skočili pred ministrske sedeže ter kričali. V prvem trenotku nihče ni vedel, kaj je vzrok toliki razburjenosti.

Nato zakliče poslanec dr. Slama: „V Brnu se gode strašne reči. Pred eno uro je bil nekdo ustreljen pred „Besednim domom“.

Posl. Choc: „Kje je vlada? Takoj posredovati!“

Dr. Slama: „Kje so bili vojaki v soboto? V soboto vojakov nismo videli.“

Choc: Dokler vlada ne napravi reda, ne pustimo razprave.

Predsednik grof Vetter zvoni in svari, a vse nič ne pomaga. Moral je pretrgati sejo za 25 minut.

Medtem je vstal minister grof Bylandt, da po telefonu vpraša cesar. namestnika v Brnu, kaj se je zgodilo.

Ob 12. uri 25 minut podpredsednik Kaiser zopet otvori sejo ter izjavi, da bode grof Bylandt še tekom seje pojasnil današnji dogodek v Brnu. Ko je ob pol 2. uri baron Morsey končal svoj govor, vstane minister grof Bylandt in izjavi: Govoril sem po telefonu s cesar. namestnikom v Brnu. Tam mi je sporočil, da je danes dopoldne neki dijak kazal revolver svojemu tovarišu. Druge nesreče ni bilo. Ta izjava je pomirila češke poslance. („Narodovo“ včerajšnje telefonično poročilo torej ni bilo resnično. Pri predvčerajšnjih izgredivih je bil ubit neki Čeh, ne pa včeraj Ur.)

Ogrska razprava.

Kakor sem že opetovano omenil, je vlada sklicala državni zbor, da označi svoje stališče glede ogrske krize. Zato „ogrsko razprava“. Parlament naj vladi odkaže pot, katero naj hodi, da zopet ne pride v zagato. Vlada pa si je že začrtala pot in potrebuje le moralne zaslonbe drž. zbora. Ministrski predsednik baron Gautsch je že dvakrat govoril v tej razpravi. Ako izvzamemo odstavek glede splošne in enake volivne pravice, podpisemo vsako njegovo besedo glede ogrske krize.

Toda, kaj pomagajo samo besede, najlepše teorije in najradikalnejši govori, ako pa pogrešamo dejanj, primernih sklepov. Zbornica bi morala skleniti, da posledobno odobri le take dogovore med krono in Ogrci, ki od Avstrije ne zahtevajo novih koncesij in žrtev. Vlada in krona sta v tem oziru avstrijskemu parlamentu položila besedo na jezik. A prepričani smo vsi, da se v petek zbornica razide brez vsacega sklepa in prepusti vladi proste roke, da stori kar hoče. Min. predsednik je sicer zatrdil v zbornici, da koncem novembra zopet skliče drž. zbor,

LISTEK.

Mažarska prestolnica.

Sicer ni nič posebnega, od nas priti v Budimpešto. Vsak, komur se ljubi, si lahko privoščiti to veselje. O polnoči se vsede na brzovlak pa je ob desetih dopoldne lahko tam; torej v desetih urah.

Pa vendar jih primeroma ni veliko, ki bi tja zašli. Zato ne bo tako odveč, ako poročilo o protialkoholnem shodu dodam par besedi o mestu, kjer se je to pot kongres vršil, o mažarski prestolnici — Budimpešti.

Prebiti Mažari, kako bahajo! — tako sem vsklikal, ogledajoč si budimpeštanske znamenitosti. Bil sem parkrat na Dunaju in parkrat v Rimu ter drugih italijanskih mestih, pa tolikega razkošja skoro da nisem gledal ni tu ni tam, kakor v Budimpešti. — Parlament, kraljevi grad, nova cerkev sv. Stefana in pa ti mostovi čez Donavo — to so vam zgradbe, katerim jim ne dobiš zlepa para!

Pa najprvo par besedi o legi in položaju mesta sploh. Mesta večji del, Pešta, leži na levem bregu Donave na lepi ravnini; manjši del, Buda, na desnem bregu je skoro ves gričast. Pa ravno to ga dela interesantnega. Vmes pa ta Donava; široka, mogočna Donava! To je prednost, ki jo ima Budimpešta pred Dunajem. — Dunaj je bolj enoličen, ves v ravnini in le ozki donavski kanal ga pretaka, dočim teče Donava sama čisto ob strani mesta; tukaj pa taka raznolikost.

In ravno ob Donavi so seveda najlepši prizori. Šest mogočnih mostov vodi čez: dva železniška na periferiji mesta in štirje navadni v mestu; najnovejši in obenem najlepši je Elizabetin most, dodelan šele l. 1903. Štirje stebri na konceh so visoki, kakor naši cerkveni stolpi; od enega do drugega pa se razpenjajo mogočne verige, ki nosijo most. Tu je pač vredno malo postati in občudovati to orjaško delo. Z mosta ravno je najlepši pogled na Donavo, po kateri švigajo množestvilni parniki, in na levi del mesta, Budo, ki se razgrinja po gričevju, predvsem

pa na kraljevi grad, ki mogočno dominira vrhu griča. Če je pa tu lepo podnevi, je še neprimerno lepše zvečer, ko tisoči lučic razsvetlujejo mostova in oba bregova Donave, vmes pa vrvenje, drvenje ljudi, da se komaj naprej pride.

Ne bom veliko popisaval posameznih ulic in trgov, ki so si kolikor toliko v vsakem mestu podobni. Nekatero ulico (madjarsko: utca) in ceste so pač posebno lepe; n. pr. Andrassyjeva cesta, široka, nad četrte ure dolga, ob straneh krasne palače. Ravnetao vnvanji in notranji „ring“ in še nekaj drugih. Izmed trgov je najlepši „trg provtčii“ blizu parlamenta, ki ga obkrožujejo v resnici imenitne stavbe.

Najimenitnejše in za Budimpešto karakteristične so pa že navedene tri zgradbe: cerkev sv. Stefana, parlament in kraljevi grad. Prvo dvoje v Pešti, grad pa v Budi.

Cerkev sv. Stefana, ogrskega kralja, še ni posvečena in še ne popolnoma dodelana; biti ima pa v kratkem času, morda že letos. Delajo jo 50 let; staviti jo je dalo menda mesto. — Ima dva stolpa in visoko

kuplo, ki je precej podobna kupli sv. Petra v Rimu. Sploh cela stavba spominja na sv. Petra. Je dokaj velika; toda ne toliko velika kakor lepa. To vam je res krasota! Zunaj sam rezan kamen; znotraj, kar vidiš, sam marmor in zlato, vse najfinije izdelano.

Cerkva je videti v Budimpešti še precej, vendar pravijo da jih je že premalo, posebno v nekaterih delih mesta. Baje je mesto pripravljeno, postaviti še nekaj novih. Doslej je bila najlepša in največja cerkev sv. Matija na griču v Budi, zidana v gotskem slogu, nedaleč od kraljevega gradu; v njej se je dal cesar leta 1867 kronati za ogrskega kralja. Prva cerkev, katero sem videl, tudi velika in lepa, to je cerkev sv. Elizabete, je bila — v delavnik zjutraj — silno prazna; po drugih je bilo videti več molivcev. Nekaj dobrih ljudi je povsod.

Skofijskega sedeža v Budimpešti ni; škofija je v Ostrgonu. Vendar biva primas in tudi njegov pomožni škof stalno v Budimpešti in sicer pri cerkvi sv. Matija. Ravno so pri vseh, tudi največjih cerkvah le župniki, ki imajo kake prelatske

kateremu predloži primerne načrte zakonov glede ogrske krize. Nimamo povoda, da bi dvomili o istinitosti vladne obljube. So pa mnogi, ki trdijo, da se po dež. zberih več ne snide drž. zbor in da imamo ob novem letu nove volitve. Politično vreme se hitro izpreminja in političen preroč se večkrat vara.

Jako spretno je danes v ogrskem vprašanju govoril baron M o r s e y. Naglašal je med živahnim odobravanjem, naj se na Ogrskem v p e l j e s p l o š n a i n e n a k a v o l i v n a p r a v i c a, in sprava z Ogrji bode mogoča. Ta izjava nas tembolj iznenadi, ker pride iz vrst nemškega aristokrata in veleposestnika. Osebitno slovenski poslanci so odobravalj konec govora, ko je baron Morsey govoril o h r v a t s k e m d r ž a v n e m p r a v u. To pravo, zakon iz l. 1868 daje Hrvatov pravico, da samostojno sklepajo novo pogodbo, oziroma zvezo z Avstrijo ali Ogrsko v istem trenutku, ko se razdere pogodba med Avstrijo in Ogrsko.

Kje so Hrvatje?

V zgodovinsko važnem trenutku, ko se voditelji mažarske koalicije vezijo med Dunajem in Pešto, ko Mažari delajo z vsemi silami, da se odtrgajo od Avstrije, hrvaški poslanci v kraljevini melče. Na Reki so se zbrali hrvaški poslanci iz Dalmacije, Istre in zastopniki hrvaške opozicije iz Zagreba, da se oglašijo za zgodovinske pravice svojega naroda, vodja hrvaških poslancev v ogrskem državnem zboru, dr. T o m a z i č, pa prezirljivo vrne uljudno povabilo na shod. To je pač znak korupcije, ki jo je zasejal mažarski zistem na Hrvaškem. H r v a š k a k r a l j e v i n a j e p o j a s n e m z a k o n u e n a k o p r a v e n f a k t o r z O g r i, a i g r a v l o g o z a d n j e g a o g r s k e g a k o m i t a t a p o k r i v d i h r v a š k i h „ s t i p e n d i s t o v “ v o g r s k e m d r ž a v n e m z b o r u. Nihče ne vpraša Hrvatov, kje so in kaj hočejo. A sami se ne ganejo z jasnim zakonom v roki. Ban Jelačić bi se obrnil v svojem grobu, ko bi videl te malomarnost in nepustljivost sedanjih zastopnikov hrvaškega naroda v Pešti. Ali ban Jelačić na konju v Zagrebu vihti svojo meč nad kmetičami, ki ob njegovem vnožu prodajajo čebulo in zelenjavo? Celo nemški poslanci v avstrijski zbornici se čudijo — tem čudakom, ki so se v d i n j a l i m a ž a r s k i g o s p o d i.

Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti. H r v a š k a d e l e g a c i j a v o g r s k e m d r ž a v n e m z b o r u j e d e s e t l e t j a i z d a j a l a s v o j n a r o d i n d o m o v i n e m a ž a r s k i g r a b l j i v o s t i. Zato je narod razkosan, zapuščen, obupan, oni narod, čegar sinovi so se proslavili na stoterih bojiščih za dem in očetnjavo. V resnem trenutku, ko se morda odloči usoda hrvaškega naroda, melče njegovi voditelji in zastopniki. Razdvojeni in razcepljeni so, mesto da bi skupno branili pravice svojega rodu. Na višjih mestih ne vedo, kaj hoče narod hrvaški. Zato je tudi pozabljen. A zgodovina bode obsodila one, ki kot zastopniki naroda ne vrše svoje dolžnosti.

Dogodki v Brnu.

Ceski poslanci so danes vložili interpelacijo zaradi krvavih izgredov v Brnu dne 1. in 2. t. m. V interpelaciji se v prvi vrsti pritožujejo proti županu Wieserju, ki je pozval vse nemške stranke na demonstracijo proti češki univerzi, in proti mestni policiji, ki je branila le nemške razgrajče.

Minister za notranje stvari je koncem seje odgovarjal na interpelacijo rekoč: Vlada je morala postopati nepristransko, dovoliti češko in nemško manifestacijo, ali pa

časti. Župnije so seveda velike; ena šteje 80.000 duš; pa ima poleg župnika le še tri ali štiri kaplane. Kako mora biti pri tem pastirstvo, si lahko mislimo. Vsak kaplan mora imeti 10 ur šole, poleg tega je še 60 samostojnih katehetov v mestu.

Parlament je eno največjih in najlepših poslopij v Evropi. Menda je stalo zidanje 36 milijonov kron. Stoji tik ob Donavi; zidan je v gotskem slogu z mnogimi stolpi in stolpiči ter veliko nad 100 metrov visoko kupolo na sredi. Za eno krono si ga človek lahko ogleda znotraj. Mi kongresisti smo ga lahko videli zastonj. Ima tri večje dvorane: na enem koncu za poslance, na drugem za magneate, v sredi pod kupole pa za oboje skupaj. Pri vsem tem pa sta dvorani za zborovanje odločno premajhni; poslanci sede skupaj natičeni bolj kakor otroci v šoli, in če se kaj stepejo, se nimajo nikamor umakniti, ker so drug drugemu napoti. Posebno krasen je vestibul in stopnjice, po katerih se pride v dvorano. Se krasnejši vestibul ima pa ravno nasproti stoječa justična palača, ki nosi — o ironija! — napis: Justitia est fundamentum regnorum... (Koniec prih.)

obe prepovedati. Ker pa je ces. namestništvo v Brnu zagotovilo, da poskrbi za red, je osrednja vlada dovolila obe manifestaciji. Za vzdrževanja reda so bili poklicani orožniki iz okolice, katerim so prišli na pomoč še vojaki. Ako pa se vlada prepriča, da mestna policija v Brnu ni kos svoji nalogi (Češki poslanci kličejo: To je že dokazano!), potem bode vlada sterila potrebne korake, da se policija podrži.

Razun baron Morseyja so se vsi današnji govorniki bavili le z dogodki v Brnu. Od češke strani strani sta govorila Choc in dr. Stransky, od nemške baron d'Elvert, ki je višji sodni uradnik v Brnu in tudi brnski poslanec. Med govori je bilo mnogo krika na levi in desni.

Zaradi cesarjevega imendne je jutri seja šele ob 3 uri popoldne. Govorila bodeta še glavna govornika.

Parlamentarni položaj.

Včeraj je zbornica volila grajalni odsek. Ker se Nemci volitve niso udeleževali so izvoljeni v odsek samo slovenski poslanci. Načelnik je dr. Ploj. Odsek se bo imel pečati z raznimi medklici v včerajšnji seji. Posebno poslanec Koudela zahteva, naj se izreče graja poslancu Albrechtu za nekatere „ljubeznjivosti“.

Socialni demokratje so včeraj vložili svoj predlog za splošno in enako volivno pravico. Predlagatelj zahtevajo, naj vlada predloži tozadevno predlogo tekom meseca novembra.

Nemški poslanci bodo v današnji seji državnega zbora interpelirali radi dogodkov v Brnu. Ob tretji uri popoldne je nemški izvrševalni odbor imel sejo, da se posvetuje o svojem stališču napram splošni in enaki volivni pravici.

Kriza na Ogrskem.

Ogrski ministri, ki jih je včeraj zasljal cesar, so previdno izjavili, da upajo na zboljšanje krize. Cesar se sicer še ni odločil glede splošne volivne pravice, a je baje postal splošni volivni pravici naklonjen. Izpomenili so pri včerajšnjem zaslišanju mnogo točk na prilog inteligence. Volivne preosnove ne nameravajo izvesti s silo. Danes zasliši vladar zopet ogrske ministre. Splošno pozornost je vzbudilo zaslihanje pravnega ministra Lanyija, ki je v sorodu s proštom dr. Lanyijem, kateri je jako priljubljen v rodbini prestolonaslednika. Novi dissidenti so sklenili, da izrazijo ogorčenje zaradi načina zaslihanja voditeljev združene levice. Neodvisna stranka je včeraj odobrila resolucijo, ki jo je predložil strankin izvrševalni odbor. V resoluciji so navedene včeraj med brzojavkami v „Slovenču“ označene točke. Zvečer se je vršilo posvetovanje vseh strank izvzemši liberalcev. Navzočih je bilo 270 poslancev.

Košut je predložil daljši oklic, ki se peča s postopanjem voditeljev pri zaslišanju dne 23. sept. Oklic naglašja, da večina ne more prevzeti vlade po načelih, ki jih je razvil vladar. Oni, ki so nasvetovali vladarju izjavo, so hoteli preprečiti, da večina ne prevzame vlade. Naglašja se, da je kraljeva izjava poslabšala položaj in zahteva nadaljnih sej ogrskega drž. zbora. Posvetovanja so se udeležili tudi zastopniki ogrskih soc. demokratov. Njihov govornik Vassonyi je rekel, da ogrski parlament ne pozna vladarjevega veto. V sobotnem zaslišanju je baje rekel vladarju grof Csaky, da zbornica magnatov ne bo pritrčila obtožbi Fejervaryjevega ministrstva.

Rusija.

Kongres ruskega delavstva bo meseca decembra v Moskvi.

Odpravljeni potni listi. „Magd. Zeitung“ poroča iz Peterburga, da bodo najbrže ob pravoslavnem prihodnjem Novem letu odpravili v Rusiji splošne potne liste.

Vseučilišča v Rusiji bodo na carjev ukaz zopet otvorena 1. novembra (stari koledar)

Novi nemiri na Kavkazu.

Iz Erivana poročajo 1. t. m.: Nekaj Armencev je streljalo iz revolverjev na mohamedance. Vsled tega so izbruhnili nemiri, ki jih je hitro zadušilo vojaštvo. Ubityh je bilo 16 Armencev in mohamedancev, ranjenih pa pet oseb. Dasi je mesto navidezno mirno, je prebivalstvo še vedno razburjeno.

Balkan.

Carigrad. Vsled vesti o zarotah, bombah in atentatih ter izdanih tajnih naredb proti Armencem je tu proti Armencem velike razburjenje. Bati se je krvavih izgredov.

Carigrad. Turške oblasti so dobile poročilo, da se je pri Vranji pojavilo 30 vstašev, ki hočejo vdreti v Staro Srbijo.

Delo japonskih revolucio-narjev.

Tokio. V vojaških delavnicah v Hiroshimi je zgorelo skupno 27 po-

slopij. Govori se, da je bilo zažgano. Več oseb je že aretiranih.

Novi izgredi v Brnu.

Nemška ošabnost in nestrpnost sta povzročili, da so se pred včerajšnjim in včeraj v Brnu zopet ponovili veliki izgredi. Čehi so bili jako razburjeni, ker so sklenili Nemci, da ne pripuste ustanovitve češkega vseučilišča niti v Brnu, a tudi ne v kakem drugem kraju na Moravskem, dasi je eno vseučilišče v Pragi za Čeha odločno premalo, kajti letos je po številu obiskovalcev to vseučilišče osmo v Evropi, in ima samo to vseučilišče več obiskovalcev, nego graško, inomoško in černoviško skupno. Že to je razburilo vse Čeha, a še bolj pa nasilno izživajoče postopanje Nemcev nasproti Čehom in pristanost brnske policije, ki je ščitila zgolj Nemce, a imela za Čeha le gole sablje.

Včeraj smo poročali, da so se v ponedeljek zvečer ponovili v Brnu krvavi izgredi, pri katerih je bila ena oseba težko ranjena. Ta ranjenec je mizarski pomočnik Pawlik, katerega so odnesli v bolnišnico, kjer je umrl.

V ponedeljek ob pol 7. zvečer so se pričeli Čehi zbirati na Glavnem trgu in Rudolfovi ulici. Med Čehi in Nemci so se vršili ponovno tepeži. Čehi so pobili šipe na nemški tehnik in pri kavarni Biber. Prišli so vojaki, na katere so metali kamenje. Nato so vojaki nastopili z bajoneti; ob tej priliki je bil zaboden Pawlik. Nemci so tudi demonstrirali. Razbili so šipe na „Preravski pivovarni“. Policija in vojaštvo sta razgnali tu demonstrante. Ob 10. zvečer so nastopili konjeniki, ki so patrolirali po cestah. Pozno ponoči so Čehi napadli „Nemško hišo“. Razbili so na severni strani vse šipe; tudi na nemški tehnik so razbili vse šipe, ki so bile še ostale cele, petem so vdrli v notranje prostore, kjer so vse opustošili in pometali klopi na ulice. Po nekaterih cestah so bile pobite tudi svetilke. „Rešilno društvo“ je obvezalo 11 ranjenih Nemcev in enega Čeha. Ranjenih je bilo tudi pet policistov. Čehi so odvedli svoje ranjence v „Češki dom“, kjer so jih obvezali češki zdravniki. Prijetih je bilo več oseb. Šipe so bile pobite tudi na „Obrotnem muzeju“ in pri vojaškem poveljništvu.

O v ponedeljek zabodenem mizarskem pomočniku poročajo „Lidove noviny“, da je povzročil Pawlikovo smrt 19letni kadet T o m a n. Pawlik se ni udeležil demonstracije, stal je mirno pred „Besednim domom“. Ko so vojaki napadli Čeha z bajoneti, je bil Pawlik dvakrat zaboden. Ko je že ležal na tleh, ga je kadet Toman udaril s sabljo po glavi. Trije odvetniki so zahtevali, naj se uvede stroga preiskava proti kadetu. Pawlikov pogreb se vrši danes popoldne. Oblasti so ukrenile vse, da preprečijo izgrede pri pogrebu. Brnski Čehi so priredili zbirko za Pawlikov pogreb in za spomenik na grobu.

Včerajšnje demonstracije.

Tudi včeraj zvečer so bili v Brnu vekaški izgredi. Pred „Besednim domom“ so se zbrali Čehi. Na „Besednem domu“ so visele črne zastave. Čehi so klicali: „Maščevanje za Pavlika!“ „Proč z Nemci!“ „Živel češko vseučilišče!“ Množica se je valila proti Rudolfovi cesti. Orožništvo in policija sta bili preslabi, da bi razgnali množico. Na Rudolfovi cesti so razbili na nemških hišah še one šipe, ki so ostale cele od prejšnjih demonstracij. Na Glavnem trgu so Čehi insultirali nemške izprehajalce. Demolirali so knjigotžnice Wineckerjeve, pri kavarni „Thonethof“ so pa razbili šipe. Oblasti so pozvale vojaštvo na pomoč. Nastopila je malone vsa posadka. Vojaki so se z bajoneti navalili na demonstrante. Demonstrantje so bežali pred vojaki, kljub temu je bilo ranjenih mnogo oseb. Cez padle žrtve vojaške brutalnosti je drla bežeča množica in vojaki. Pri cerkvi sv. Jakoba se del demonstrantov nikakor ni hotel umakniti. Orožništvo je nato ustrelilo. Težko ranjenih se je zgrudilo na tla več oseb. Vojaštvo, policaji in orožniki so zaprli notranje mesto.

Ob pol 9. zvečer je izgledalo mesto, kakor da bi ga zasedlo vojaštvo. Močne vojaške patrolje so krožile po ulicah. Z bajoneti so razganjali vsako gručo. Kavarna „Thonethof“ izgleda grozno. V njej je ležala opeka in železni kosi. Izmed gostov je bil eden ranjen, ostali so pobegnili. V brnskih predmestjih so priredili Čehi nadaljnje demonstracije, ko so morali prisiljeni zapustiti notranje mesto. Ob pol 9. zvečer je bilo v notranjem mestu mirno. Nemške zavode straživo vojaštvo. Ojačiti nameravajo vojaško posadko. Pri keldorcu so bili tudi veliki izgredi. Demon-

strante so pregnali v Krensko predmestje Čehi so zapodili v beg nekega policista, ki je na begu streljal na svoje zasledovavce iz revolverja. Ne ve se, če je katerega ranil. Ob 10 zvečer je bil na glavnih ulicah mir. Pri včerajšnjih nemirih so posredovale 3 stotnije pehote, ena stotinja deželne brambe in en eskadron kavalrije. Brnskemu županu Wieserju so pobili vse šipe.

Brnski župan je izdal oklic, v katerem opominja družinske očete in vse delodajalce, naj obdrže otroke, oziroma posle in vaje doma. Naznanil je, da se zbiranje po ulicah ne bo trpelo.

Izvrševalni odbor moravske mladečeške stranke je sklenil, pozvati mladočeške člane v spravnem odseku moravskega deželnega zbora, naj t a k o j i z s t o p i j o.

Književnost in umetnost.

* Slovensko gledališče. Prva operna predstava. G. A. Lortzing je bil do včeraj našemu gledališkemu občinstvu večinoma nepoznan komponist, a se je pri uprizoritvi svoje komične opere „Car in tesar“ takoj priljubil, v čemur je pričal sijajni uspeh te opere na slovenskem odru. To glasbeno delo se odlikuje po mnogoverstnosti muzikalnih efektov, ter je v celotni instrumentaciji, v orkestru kakor tudi v detajlih dovršeno. Zlasti moramo omenjati duet v prvem dejanju (Peter Mihajlov — car tesar ter župan Van Bett); sekstet v drugem dejanju; v istem dejanju duet (francoski poslanik in Marija); poseba lep pa so vsi ensambli, zlasti ko pojeta s solisti moški in ženski zbor. Najlepsi pa je solospjev carjatesarja v tretjem dejanju. Kakor vse opere liričnega genra, tako je tudi ta lahko umljiva širšemu, četudi ne glasbeno popolnoma izobraženemu občinstvu, a ravno to ji daje prednost, da se je poslušalcem takoj omilila, kar sta pričala občna pohvala in burni aplavz. Suet igri temelji na zgodovinskem dejstvu ter se vrši dejanje leta 1698. v nizozemskem mestu Saardamu, kjer se je slavni ruski car Peter Veliki kot priprost tesar v takrat najboljši ladjedelnici z namenom, ustvariti Rusijo veliko in mogočno tudi na morju. Dolgo časa seveda ni mogel ostati nepoznan, zlasti so pripomogle homatije v domači državi, da se je moral zopet vrniti kot car. — Prvo dejanje se vrši v ladjedelnici. Dva tesarja, oba Rusa ter oba Petra, delata med drugimi delavci. Ne pozna jih nikdo. Pride ruski poslanik admiral Lefort ter sporoči Petru Mihajlovu (car) vest o nemirih v domovini. Ta odloči, da takoj odputuje. Nastopi saardamski župan, ki ima že poročilo o skrivnostnem tujcu in nalog, da ga izsledi. Vsi delavci nastopijo, a vsi so Petri. Angleški poslanik obeta v imenu svoje države veliko nagrado županu, če mu pomore, da se snide s carjem; župan obljubi pomoč in mu res pripelje Petra, toda Ivanova, ki je pa ruski vojaški begun. Komplikacija se nadaljuje v drugem dejanju pri ljudski veselici. Oba Petra, z njima pri eni mizi ruski in francoski poslanik, pri drugi župan in angleški poslanik. Situacija jako komična. Vrše se državniška pogajanja. Francoski poslanik je boljši diplomat ter prekosi svojega angleškega kolego. Slednji dá namišljenemu carju Petru (Ivanovu) na razpolago ladjo, denar in potrebne listine, da pobegne z Nizozemske. V tretjem dejanju je položaj početkom še nerazrešen. — Nečakinja županova — Petra Ivanova nevesta tega nazivlje „Veličanstvo“, župan sam mu priredi slavnosten sprejem s posebno kantato. Snideta se zopet oba Petra. — Car dobi od Ivanova vsa od angleškega poslanika dobljena sredstva in ko se odgrne zastor dvorani, stoji Peter Mihajlov — kot car ruski med sijajnim spremstvom na ladji, pripravljen za odhod. — Peter Ivanov pa dobi od njega dovoljenje, da se poroči z nečakinjo župana, Marijo. — Kakor smo rekli, je opera popolnoma uspela, za kar gre vsemu oboju brez razlike častno priznanje. Posebno pohvaliti pa moramo režijo oziroma novo angaževanega g. R a n e k a. — Ta je ljubljanskemu občinstvu že znan iz pretekle sezone, ko je nastopal pri nemških predstavah pod imenom Lorenz. — Tudi na slovenskem odru je nastopil enkrat kot gost v „Trubadurju“. G. R a n e k je za naš oder posebna pridobitev, ker ima prenaogo prakse na gled. deskah in bo kot režiser izborna moč, kakršne nujno potrebujemo; a tudi kot igralec je pokazal, da veliko zna, veliko ustvarja, ne da bi zašel v karikaturu. — Nova sta še gdč R i n d o v a ter g. Z a c h. Simpatična pevka prikupljive zunanosti je gdč. Rindova; njen glas je močan ter v vseh legah popal ter lepodoneč. Nastop siguren. — G. Zacha liričen tenor je primerno razvit; v začetku je šlo pač malo težje, a zlasti v tretjem dejanju (duet z Marijo) je obvladal vse težkote ter dosegel dober uspeh. Ostalo osebe poznamo še iz pretekle sezone. Naravnost briljiral je g. O u f e d n i k v vlogi carja tesarja. Takih baritonistov je malo rojenih. Imenitna sta bila oba zbor, a tudi orkester je pohvaliti. — V proslavo godu Nj. Veličanstva je bilo gledališče slavnostno razsvetljeno. — Gledališče je bilo nabito

polno; v predsedstveni loži videli smo gosp. dvor. svetn. grofa Schaffgotscha ter pred. tajnika. okr. glavarja g. Haasa.

*** Vavpotičeva slika** v izložbi Schwentnerjevi, predstavljajočo Novo mesto ob solnčnem zahodu, kaže krasen prizor z divnim efektom. Nebe kaže globoko žarečo ugašajočo zarjo, ki se umika nastajajoči temi, mesto leži oblite z vijoličaste purpurnimi žarki. Ravnokar se prižigajo posamezne luči. Kontrast med mrakom in lučjo, njihju prelivajoči se barveni efekti so v podobi z drzno, prav presenetljivo tehniko. To je slika, ki zasluži največjo pozornost.

*** Vodilo za Mar. družbe** je izšlo v 6. izdaji. Pravilniku in obredniku so strani neizpremenjene. Pridejanih je pa molitev in pesmi v dobrem tisku toliko, da moškim zadošča v prav prikladen molitvenik. Cena rdečobreznemu K 0 60, zlatoobreznemu pa 1 K. Dobi se tudi skup vezan z „Najboljša mati“ po prejšnjih cenah.

Dnevne novice.

„Sokolstvo na razpotju“.

Grozno se huduje dr. Tavčarjeva telesna straža nad ustanovnim shodom Sokolske zveze. Kako je prišlo natančno in stvarno poročilo o shodu v „Slovenca“, to jih najbolj skrbi. — „Narod“ pravi, da ni bilo na shodu nobenega „Slovenčevega“ zborovavca, torej je moralo priti od „Sokolov“ samih. Zato pa „Narod“ kar vsem „Sokolom“, ki niso držali z njim, pravi, da niso gentilemani. Ta je pa vendar predebela! — Torej večina „Sokolov“ da ni poštena, edino le zato, ker se ne dá terorizirati? Naj „Slovenčev“ poročilo Tavčarjevih gardistov ne skrbi! Saj je „Narod“ pisal nedavno, da ima „Slovenec“ svoje poročevalce celo v vojnem ministertvu — zakaj jih ne bi imel tudi med „Sokoli“? V „Slovenca“ piše toliko gentilemanov iz vseh stanov, da je prav častno biti njegov dopisnik, in prav nič žalosten spomenik ni to za „Sokole“, ako v njem objavijo resnično poročilo, ko vedo, da bo „Narod“ gotovo enostransko poročal, kar je tudi storil. Ravno to nise politični nagibi, ker so dotični „Sokol“ hoteli pri tej priložnosti streti politični terorizem, ki ga je doslej liberalna Tavčar-Schwegljeva stranka izvajala v sokolstvu. Nikegar nismo „zapeljali ali zvičajno vjeli“, kakor si domišljuje Tavčarjeva garda, ampak dotični „Sokoli“ so le izpregledali, da bi bil to pogin sokolstva, ako bi bilo še nadalje priklenjeno na prepadajočo politično stranko. Čisto odveč so napadi na štajerske „Sokole“. Ti so bili že doslej najboljši in so pri narodnem delu največ storili — seveda v slogi z drugimi društvi in stanovi, ker so videli, da drugače ne pridejo nikamor, — in to je, kar jezi ljubljansko liberalno gardo. Slednjič izjavlja Tavčarjeva stranka: „Odkrito povelje vemo, da nam je ljubša ločitev, kakor da bi postalo slovensko sokolstvo politično orodje in dekla takozvane štajerske politike, nad katero sterilnost je in nespretnost jokajo vsi razsodni Slovenci.“ — S tem so jasno pokazali, kake namene so imeli z zvezo. Hoteli so s sokolsko zvezo pridobiti novih sil, ki bi držale pokonci jetičnega bolnika, liberalna stranka imenovanega, in zdaj, ko jim je zveza to pomoč odrekla, delajo na to, da jo razbijejo. To je tista politika, nad katere sterilnost in nespretnost morajo jokati vsi razsodni Slovenci, to je tista politika, ki je prekletstvo za vse, kamor se zanese!

Za pogorelce v Ratečah.

Prepozno za večerajšnje številko smo dobili naslednje brzojavko: Poslanec Pogodnik je že v ponedeljek vložil nujni predlog za takajšnje podporo pogorelcem v Ratečah.

— **Slavnost blagoslovljenja zastave voj. veteranskega društva v St. Vidu nad Ljubljano** je sijajno uspela. St. Vid je bil v zastavah, gromenje topičev na bližnjem gričku je pričalo, da bo nekaj danes, kar še ni videl St. Vid. Z gorenjskim vlakom so došla razna društva. Voj. vet. društvo iz Kranja in godba iz Kranja, voj. vet. društvo iz Kranjske gore, v Vizmarjih jih je čakalo Šentvidsko voj. veteransko društvo s svojo godbo in jih tako slavnostno sprejelo. Društva so odkorakala

s šentvidsko godbo na čelu v St. Vid. Potem je bil sprejem voj. veteranskega društva iz Kamnika, voj. vet. društva iz Ljubljane, voj. vet. društva iz Domžal in voj. vet. društva iz Ježice. Ob 9 uri odkorakajo vsa društva z zastavami s kranjsko godbo na čelu, sprejda g. poveljnik Mihelič. Ljubljansko veteransko društvo, voj. vet. društvo iz Domžal iz Kamnika, iz Kranja, iz Kranjske gore, iz Ježice, godba iz St. Vida, voj. vet. društvo iz St. Vida, delavsko podporno društvo iz Šent Vida, požarna bramba iz St. Vida, občinski zastop, podporni člani voj. vet. društva kumici blag. gospe Ernestini Galle nasproti. Po sprejemu kumice odkorakajo vsa društva na slavnostni prostor, kjer se je brala sveta maša, katero je čital č. g. župnik in duh. svetnik g. Malovrh z gosp. kapelanom Žužekom. Med sv. mašo sta kranjska godba in šentvidski cerkveni zbor jako lepo spremljevala dele sv. maše z godbo in petjem. Po sv. maši je čast. gosp. župnik pozdravil kumico in vsa društva, nakar je v lepih besedah razjasnil pomen nove zastave, ki ima na eni strani grb, na drugi pa Marijo rožnovenško. Končal je s trikratnim klicem: Bog živi cesarja! Godba igra cesarsko himno, nato se blagoslovi zastava in sledi zabijanje žebeljev častnih, podpornih in društvenih članov. Ko se je to zvršilo, se zahvali g. načelnik Šušteršič g. župniku, ki je blagovolil služiti sv. mašo, za blagoslovljenje zastave in vsem, ki so zabili žebelje v zastavo. Kumica blag. gospe Galle je pripela dragocen trak z napisom: „V spomin voj. vet. društva v St. Vidu“, gđ. Ivana Strukelj v imenu družic pripne trak z napisom: „Šentvidske rodoljubkinje“, nato so dobile vse ostale veteranske zastave vence s trakovi z napisom: „V spomin nove zastave“, katere so podarile veteranske soproge, pripete pa so jih gospe Marija Šušteršič in gospe M. Tuma. Nato se društva obrnejo na prostor, kjer je imel slavnostni govor Fr. Sevnig, ki je obširno povdarjal pomen društva in kakšne naloge da mora gojiti, se zahvali vsem društvom za obilno udeležbo. Gđ. Ana Kunovar pozdravi g. poveljnika Miheliča in mu zakliče trikratni Bog živi! Vsa društva in udeleženci penavljajo „živijo“, gđ. Mici Tuma pozdravi novo veteransko društvo šentvidsko in njega načelnika Šušteršiča. G. Mihelič odzdravi slavnostnem govorniku in govornicam in se toplo zahvali. Društva s kranjske godbo na čelu odkorakajo s slavnostnega prostora po St. Vidu pred društveni dom in defilirajo kumici bl. gospe E. Galle in družicam in načelniku voj. vet. društva St. Vid. Potem se vrnejo nazaj na slavnostni prostor, kjer se končno razidejo. Med banketom je svirala kranjska godba in tam je tajnik ljubljanskega vet. društva in drž. zveze za Kranjsko g. I. Smole pozdravil navdušeno blag. gosp. in častnega člana A. Galleta, nadalje gosp. župana A. Belca, g. Miheliča, g. načelnika Šušteršiča in vsa veteranska društva. Ob 3. pop. je bila ljudska veselica med lepimi zvoki godbe in ob petju slovenskih narodnih pesmij pod vodstvom g. I. Rusa. Hitro je mineval čas, zvečer je bil jako lep umetalni ogenj, žalibog, da je prišel dež. Vse eno pa sme biti društvo zadovoljno, ko je tako sijajno uspela njegova slavnost in tudi nekaj debička prinesla v prid zastave. Za vse to se pa ima društvo zahvaliti svojemu delavnemu in skrbnemu načelniku, ki je vse tako previdno uredil.

— **Novi železniški predori se podirajo.** Pretekli teden se je na Hrušici, kakor se nam poroča, podrlo 80 m. novega železniškega predora, tudi v Podbrdu se je vdrlo nekaj predora. Govori se, da je s tem delo zopet zavlečeno za eno in pol leta ter da so nekateri železničarji radi tega dobili dekrete nazaj.

— **Sneg in vihar.** Strašna burja razsajala je te dni po Gorenjskem, posebno v Žirovnici. Stol ima zimsko obleko. Pri Sv. Križu nad Jesenicami je pobelil sneg do prvih hiš.

— **Jan Kubelik** je te dni koncertiral v Pragi. Dne 19. novembra odpotuje v Ameriko, kjer bo imel v šestih mesecih okoli 100 koncertov, za katere mu garantirajo najmanj 1 milijon kron dohodka.

— **V Stari Loki je umrl** posestnik in sodar, g. Jožef Zagar iz čislane rodbine Zagarjev, mož značajan in obče priljubljen. Večni mir njegovi duši!

— **Latinsko slovenska liga mažarski koaliciji.** Predsednik te lige Cerep Spiridovič poslal je na adresu grofa Apponyija iz Pariza brzojavni pozdrav mažarski koaliciji. Ali res nima nič družega opraviti?

— **Mestno tovarno usnja** hoče ustanoviti dunajski magistrat, da tako ščiti črevljarske mojstre proti vednemu zviševanju cen usnja.

— **Tatvine po noči.** Zadnji čas izvršile so se v brezoviški fari večkrat ponočne tatvine. V petek ponoči vdrla pa so tatovi v prodajalno Marije Dolinar, kjer pa so ukradli okoli 7 K denarja in nekaj blaga. Ker je okno prodajalnice proti dvorišču obrneno, tedaj je tat odjed prežagal železno ograjo med oknom in pobil tibo šipe, katere je poprej z blatom namazal.

Pred meseci srečal se je ondotni učitelj ponoči v stanovanju z tatovi. Ali se bode pač eruiralo hudodelce?

— **Ce se policaju odpove stanovanje.** Hišni posestnik, profesor Bodinich v Trstu je policaju Viktorju de Nepoti očetu petih otrok, odpovedal stanovanje. To je Nepetija tako razdražilo, da je na hišnega gospodarja petkrat ustrelil. En strel je Bodinicha zadel v rame.

— **Emancipacija med ameriškimi Slovenci.** Tudi do ameriških Slovencev je prišla moderna emancipacija! Josip Rojanc, lastnik hotela Florence v New Yorku je pobegnil s sestro svoje žene neznanu kam. Zapustil je soprogo z dvema otrokoma, vzel denar iz blagajne in del vanjo kratko pismo. Varana soproga bi se bila skoro usmrtila.

— **Svarilo dijakom.** Dne 16. oktobra nastopilo bode vojasko službo šest učiteljev, ki so sicer maturo napravili z dobrim uspehom, služiti pa bodo morali zato, ker so bili pred položitvijo zrelostnega izpita asentirani in poprej niso prosili za obče znane ugodnosti v slučaju asentiranja pred prestano maturo. To naj služi v opomin dijakom, da se ravna po vojaških predpisih, oziroma se v dvomljivih rečeh dobro informirajo pri vojaških oblastvih. Dobro bi bilo, da gospodje profesorji ob naboru vse za to godne mladenčce na predpise opozore, da se ne dogajajo dannadan slučaji, ki uničujejo eksistenco in kariero. Slednje se pogosto dogodi pri dijakih, ki dovršujejo gimnazijo.

— **Toča.** Iz Adlešič, 28. sept. Letošnji september je prav nenavaden. Do 17. smo imeli hudo vročino in nekoliko suše. Toploter je kazal n. pr. 10. pop. ob 2. na solncu +53°C. Kulpa pa je imela 11. in 16. +25°C. Mnulo nedeljo po noči pa je skoraj vso noč in še skoraj ves dan v ponedeljek grmel, se bliskalo, treskalo in lilo. Po noči od torka do srede pa se je zopet bliskalo, grmel in treskalo, a o polnoči je nastal strašen vihar, ki je drevje lomil in ruval ter na župni cerkvi privzdignil pleh v širini 9 m in višini 8 m in ga vrgel vsega skupaj na drugo polovico strehe ter s tem razkril skoraj polovico strehe. O polu eno ponoči pa je začela padati toča, debela kakor orehi in še bolj ter padala kacin 10—15 minut. Bila je res strašna noč, ko je grmel, se bliskalo, treskalo, vihar tulil in še toča padala in klestila. Ljudje so se jokali od straha. Mož, star 75 let, je rekel, da v svojem življenju še ni doživel take noči. Nevihta s točo je prišla od Vinice sem t. j. od juga. Najbolj se pozna toča v Selhi, Burgi in Adlešičih, manj pa v Doljenjih, Gorenjih, Vrhovih, Fučkovcih in Bednju. Pobila in uničila je vse, kar je bilo na polju in v vinegradih, ajdo, proso, grozdje, zelje in precej tudi repo. Toče je bilo še po dnevu po dragah in pod kapom. Pobila je tudi obilo šip. V župnišču 15, v šoli 18, v kapelici M. D. 4. Pobila je tudi v sosednjem Marindolu in kakor pripovedujejo, na Preloki, kjer je bil vihar neki še hušji in je tudi toča še več škode napravila, na Hrvaškem itd. Posebno veliko je naredila škode na Preložniku naše fare, kjer trije posestniki še niso bili potrgali grozda. Eden bi ga bil natrgal kacin 30 žbanj (škafov), drugi do 50, tretji ok 100. Odnosla je voda tudi veliko zemlje po vinogradih in njivah. — Pripovedujejo, da je toča pobila tudi leta 1852. tri dni pred sv. Mihaelom prav vse. Škoda je bila takrat še toliko večja, ker ljudje takrat še niso bili prav nič potrgali, in je toraj uničila vso trgave. — Tudi Vinico je večeraj, kakor se govori, vso pobila.

— **Umrl** je v Trebnjem zasebnik g. Jožef Kosem, star 81 let. — V Selu je umrl posestnik in krčmar g. Peregrin Ložar.

— **Iz preiskovalnega zapora je pobegnil** v Metliki 17 let stari Al. Rogel.

Ljubljanske novice.

Kaj bo z mlekom?

Med občinskimi svetniki ljubljanskimi se zaupno razgovarjajo o predlogih, ki jih namerava staviti g. župan obč. svetu glede podražanja mleka. Župan namerava ustanoviti mestno prodajalnico za mleko. Pravi, da ima zagotovljenih že na dan 7000 l. mleka, ki bi se prodajalo liter po stari ceni 16 h. Mestna prodajalnica bi pa imela po njihovem računu, kljub tej nizki ceni še pri vsakem litru 1 h dobička. Ker potrebuje Ljubljana na dan približno 12000 litrov mleka, ni še zagotovljenih 5000 litrov, o katerih pa župan upa, da jih tudi še dobi. Govori se, da je zajamčila jako visoko količino mleka loška mlekarna, ki se je baje zavezala, da odda ljubljanski občini liter mleka za 10 h postavljene na kolo-dvor na Trati. Loško mlekarno ima sedaj v zakupu neki konsorej, kateremu stoji na čelu gosp. Juvančič z Goriškega. Proti onim ljubljanskim okoličanom, ki se podražili mleko, namerava magistrat najstrožje nastopiti. S tem nastopom je v zvezi magi-

stratov ukaz, da morajo biti od 15 t. m. nadalje zaznamovani vsi vozički dovaževalcev živil v Ljubljano z imenom in bivališčem. Oaim, ki so podražili mleko, bo namreč prepovedal magistrat puščati vozičke na mestnem svetu in jim tako malone popolnoma preprečil prodaje živil in osobite mleka v Ljubljani. Se bolj strogo kakor zdaj pa namerava postopati pri preizkusu kakovosti mleka.

Glas kmetovalcev iz okolice. Prejeli smo in priobčujemo: Združeni kmetovalci ljubljanske okolice smo poslali slavnemu mestnemu magistratu izjavo, v kateri zahtevamo, da ugodni naši upravičeni zahtevi glede podražanja mleka v Ljubljani in da pomiri občinstvo, ki ga je po nepotrebnem sam razburil. Da se pa v to od strani magistrata še ni nič ukrenilo, nam pričajo vedno hušji napadi v „Sl. Narodu“ na nas. Sicer smo bili prepričani, da magistrat naše izjave ne bo upošteval, a sterilni smo to v prilog tistih razsodnih meščanov, kateri so že sedaj pripravljani za dogovor in že tudi plačujejo l. mleka po 10 kr. Uvideli smo živo potrebo, da moramo v doseg svojega cilja dati slove tudi našim dobrim odjemalcem, ki so še naši upravičeni zahtevi ustregli, toliko časa, dokler obč. svet ljubljanski ne pride do spoznanja, da se z grožnjami napram kmetu in z dobrimi obljubami proti meščanstvu, res ne da živeti brez mleka. Da se to čimprej izvrši, nasvetujemo v prilog naših odjemalcev, da oni sami vplivajo na mestni magistrat. Mi smo napram mestnemu magistratu svoje že storili, in sedaj je odvisno le od vas samih in sklepa obč. sveta ljubljanskega, kdaj da se redni promet z mlekom zopet začne. Združeni kmetovalci ljubljanske okolice slovesno izjavljamo, da bomo z vso energijo in odločnostjo vztrajali pri naših zahtevah, ker vidimo v tem edino rešitev našega obstanka v današnjih za kmeta prežalostnih razmerah. Iz plitvih člankov „Sl. Naroda“ uvidimo, da večina ljubljancov nima nobenega pojma o kmetijstvu sploh, še manj o mlekarstvu. Ako bi imeli ljubljanci kolikaj upogleda v kmetijstvu, trebalo bi prav mlega resnega preudarka, da bi se „Narodove“ uredništvo sramovalo take nesnovane članke obelodanjati. Saj je mleko v Celju, na Jesenicah 20 v l., v Trstu 28 v. Sicer bi se bili lahko že potem stvarnih člankov, ki jih priobčujejo kmetovalci, marsikaj poučili, a potrebne se nam zdi dati še nekaj pojasnil o tem. Stavka je gotova. — Nam se le smilijo otroci in bolniki, ki nikakor ne morejo brez mleka izhajati, toda teh se usmiliti nam ni mogoče. Zatečejo naj se njih oskrbniki k mestnemu magistratu po pomoč. Zljaj pa skrbi ljubljancane, zlasti gospodo krog „Naroda“, gotovo pa tudi mestni magistrat, kaj bode „neumni kmetje“ doma z mlekom počeli? Pred vsem povemo, da v Savo ga ne bomo izlivali. Dalje povemo, da znamo, če treba, cel mesec ali tudi več, v kar smo tudi pripravljani, iz smetane delati surovo in kuhano maslo, katerega vedno primanjkuje na trgu kakor doma, in za katerega se dobi lep denar. Iz posnetega mleka pa zna vsaka gospodinja ljubljanske okolice napraviti domači beli sir, takozvani „mohant“, ki je znan kot jako tečna jed, katera se lahko proda ali pa se nasoli v velike lonce ali v takozvane deže, v katerih se lahko hrani za domačo uporabo mesece in mesece. Končno nam je omeniti, da bomo nadomestovali z mlečnimi jedili meso in zabelo, in to se imajo mesarji zahvaliti tudi mestnemu magistratu. Iz povedanega sledi, da kmeta prav nič ne skrbi, kam pojde z mlekom, zato naj pa brez potrebe ta skrb ne mori ljubljancov. Gotovo bolj pereče vprašanje za ljubljancane pa je, kje bodo mleko dobili! Mi za nesljivo vemo, da so mlekarnice, s katerimi magistrat nas straši, s pogodbami zavezane, da morajo mleko dajati svojim odjemalcem ter jim morajo najmanj tri mesece prej odpevdati. Torej se ne da kar tako pre-takniti. Od zunaj ga ne bodo dobili, iz oddaljenih krajev ga ne morejo dobiti, mesto samo ga pa nima. Priprost nasvet je: Pojdite ponj tje, kjer je! V ljubljansko okolico! Pripravljani smo ga dajati doma po 8 kr. liter ter vam iz srca privoščimo tista 2 kr. za pot; boste vsaj videli, kako so kravo zasluženi ti krajcarji! Dekler pa ne dobimo od mestnega magistrata zagotovilo potom časopisov, da je splošno priznana cena mleku v Ljubljani liter po 10 kr., tako dolgo ga ne moremo in tudi nečemo uvažati!

Združeni kmetovalci ljubljanske okolice.

Podražanje jajc. Med kmeti ljubljanske okolice se je pričela tudi agitacija, naj z ozirom na to, da hočejo nekateri v Ljubljani mleko nadomestiti s prežgano juho varčujejo z jajci, ali naj jih pa drago prodajajo. Tako se utegnejo tudi jajca podražiti.

Protibanki „Slaviji“? Med okoličani se govori, da nameravajo proti ljubljanskemu županu nastopiti na ta način, da pretgaje vsako zvezo z banko „Slavi-

jo", katere glavni zastopnik je gosp. župan Hribar.

Nekaj mlekaric je prineslo danes nekaterim strankam mleko tudi „za jutri“.

Ij **O seji obč. sveta** poročamo v prilogi.

Ij **Se enkrat afera Malitsch.** Vsled pritožbe drž. pravdnika proti razsodbi s katero sta bila gg. Vodeb in Svetek oproščena, se vrši obravnavna pred kasacijskim dvorom na Dunaju dne 10. novembra.

Ij **Mathianovi tapetniki.** Tvrdba Mathian je, kakor se nam poroča: zahtevam tapetnikov v treh točkah deloma ustregla, t. j. zvišala jim je za zdaj zaslužek za 10% (mesto zahtevanih 30%), zavezala se za plačanje dveh delavnih dni za tri, slednjič jim hoče nedelje in praznike plačati kakor delaven dan.

Ij **Narastle so vode** vsled deževja tako Ljubljana kakor Sava za 0'90 m do poldruega metra nad navadno višino Barje je deloma pod vodo. Poljski pridelki so tod in drugod v vodi.

Ij **Umrl** je senior kranjskih odvetnikov, gospod dr. Anton Pfefferer, star 76 let.

Ij **Slovensko gledališče.** V četrtek, dne 5. oktobra, se ponavlja včeraj izborne uspela komična opera „Carintesar“. V tej operi nastopa v vlogi angleškega poslanika mladi nadebudni pevec basist g. Betetto, ki je letos angaževan za solista.

Ij **Umrl** so: Alojij Gerčar, ključavničar, 27 let. — Neža Smertnik, delavka, 79 let. — Hugo Rosser, prisiljenec, 46 let. — Josip Slivnik, c. in kr. pešec, 23 let. — Ivan Dežman, sodarjev sin, 9 mesecev. — Marijana Mavec, posestnikova žena, 54 let. — Ana Milavec, hči izdelovalca orgelj, 14 mesecev. — Alojij Pokorn, sobni slikar, 36 let.

Ij **Našel** se je mal črn psiček, ki nosi na verižici okrog vratu št. 459. Kder ga pogreša, naj se zgasi v upravnistvu „Slovenca“.

Razne stvari.

Najnovejše.

V gledališču ustrelil svoje nevesto V gledališču v Nantesu na Francoskem je poročnik Thomas ustrelil svojo nevesto pevke Noel, ker je preveč kaketirala z občinstvom v ložah.

Knjigoveški pomočniki so pričeli stavkati v Lvovu.

Nemška vojaška sodišča. Te dni je neko nemško vojaško sodišče obsedilo nekega pomorščaka v triletne ječe, ker je, ko ga je vojaški zdravnik operiral, vsled nezgodnih bolečin zdravnika prijel za roko.

Degradirani admiral Nebogatov je vložil — kakor javlja „Petrogr. Gazeta“ — potom ministrstva vojne mornarice prošnjo za pomiloščenje. — Od druge strani poročajo pa, da je Nebogatov prosil, naj ga stavijo pred vojno sodišče.

Položaj v Carigradu.

(Izvirno poročilo „Slovenca“ iz Carigrada.)

V Carigradu so še vedno sila nervozni radi atentata na sultana. Posledice čutijo zlasti tujci, ki jim pri dohodu konfiscirajo najnedolžnejše reči. Prigodilo se je pred kratkim, da so nekemu duhovniku vzeli navadno cerkveno pratiko, češ, okrajšave so jako sumljive.

Sedaj se mudi ondi saški princ Maks, ki je profesor orientalnih jezikov na vseučilišču v Friburgu. Potuje incognito z imenom baron Witt. Spremlja ga sirski bogoslovec iz friburške univerze. Ko sta prišla z ladjo iz Konstanc v Carigrad, je turška policija meni nič, tebi nič prijela teologa ter ga zaprla kot sumljivo, nevarno osebo. Sele čez tri dni se je posrečilo princu, ki je povedal svoje pravo ime, osvoboditi spremljevalca.

Politične homatije se sedaj čez dan ne čutijo nič kaj, ker vse aratacije se izvrše povečjem penoči. Jetnišnice so tako prena polnjene, da navadne zločince, tatove in druge vsakdanje prijatelje policistov kar izpuščajo, ker nimajo prostora zanje. Radi tega pa v mestu ni nič varnega; domačini zapirajo prodajalnice s solničnim zahodom, kajti po mestu kar mrgoli tatov in postopačev.

Dežilo že ni v Carigradu od meseca maja, vendar sedaj ni več občutne vročine.

Naročajte se na „Slovenca“!
Nabirajte novih naročnikov!
Cim več bo naročnikov, tem bolj se bo „Slovenec“ izpopolnil in več bo nudil svojim čitateljem.

Spominjajte se

„Družbe sv. Cirila in Metoda!“

Telefonska in brzojavna poročila.

Knezonaški goriški

Andrej Jordan †.

Gorica, 4. oktobra. Metropolitanski kapitelj goriški naznanja z velike žalostjo, da je danes zjutraj umrl prevzvišeni gospod metropolitnaški Andrej Jordan.

Praga, 4. oktobra. Češka socialistička stranka za Češko je na vse svoje organizacije izdala oklic, v katerem jih poziva naj prihodnji torek, ko se snide češki deželni zbor, delavci v Pragi in okolici ustavijo delo, uprizore generalno stavko ter pridejo demonstrirati po praških ulicah za splošno in enako volivno pravico. Praški večerni listi ne bodo izšli, ker se bodo demonstracij udeleževali tudi stavci. Vspored bo naslednji: Najprej imajo posamezne organizacije shode, potem pa se zbera na Vaclavskem trgu, odkoder odkorakajo pred dež. zbor, kjer izroči deputacija dež. maršalu spomenico za splošno in enako voliv. pravico ter sporoči njegov odgovor delavstvu. Za red bo skrbele 2000 rediteljev, katerih naloga bo paziti, da množice nič ne poje in ne kličejo.

Brno, 4. oktobra. (Uradno poročilo) Sinoči so bili zopet izgredi. V kavarni Thonethoff so izgredniki razbili ogledala ter metali proti kavarni težke kose železa. V knjigarni Winkler so bila razdejana izložbena okna in knjige razmetane po ulici. Stražarji so bili ponovno prisiljeni streljati z revolverji. Tudi na židovskam templu je bilo razbitih več šip. 12 oseb je bilo aretovanih, 8 pa ranjenih. Mir je zopet vzpostavljen.

Brno, 4. oktobra. Danes dopoldne je bil mir. Za popoldne pričakujejo pri Pawlikovem pogrebu večjih demonstracij, ter so izvršene vse priprave, da se preprečijo.

Brno, 4. okt. „Narodni Listy“ pri našajo poziv za nabiranje darov za rodbino v poned. ubi ega Pawlika, katerega nazivajo „mučenika za češko stvar“.

Dunaj, 4. oktobra. Zadeva poslancev Albrecht in Koudela se je izvršila brez posredovanja grajalnega odseka, ker sta poslanca izjavila, da se s psovkami nista hotela žaliti. Pričakovati je, da v današnji seji zbornica konča debato o Gautschevi izjavi.

Reka, 4. okt. Shod hrvaških poslancev je sprejel resolucijo, o kateri ste glavne točke že sporočili. Resolucija, ki je bila sprejeta z vsemi proti 4 glasovom, izraža simpatije Mažarom v boju za neodvisnost in povdarja, da je dolžnost Mažarov in Hrvatov podpirati se v boju za pravice. Resolucija našteva zahteve hrvaškega naroda: Združenje Dalmacije s Hrvaško, volivni red, da bo narodno zastopstvo izraz narodove volje, prostost tiska, zborovalno svobodo. Izvoljen je odbor petih poslancev, ki pripravljajo rešitev vprašanja, ki so vsem hrvaškim deželam skupna. Ta odbor ima nalogo, obravnavati z zastopniki Mažarov, da se doseže popolno soglasje. V tem odboru so: Cingrija, Trumbić, Zagorac, Milić, Harambašić.

Pulj, 4. oktobra. Vojna ladja „Habsburg“ se je v luki zadela v neko ladjico, ki se je razbila. Sedem mornarjev se je plavaje rešilo.

Trident, 4. okt. Proti Malfattiju in Tambosiju je velika agitacija in se že imenujeta protikandidata.

Rim, 4. oktobra. Listi pravijo, da je gotovo, da pride ruski car pozimi v Rim. Ne ve se še, ako ga bo spremljala tudi carica.

Meteorološko poročilo.

Višina n. morjem 306.2 m, srednji zračni tlak 736.0 mm

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padavina v 24. urah v mm.
3	9. zveč.	730.3	6.6	sl. svzh.	sk. ja-no	
4	7. zjutr.	733.8	4.2	brezvetr.	megla	1.9
	2. pop.	733.7	10.4	sr. svzh.	jasno	

Srednja večerajšnja temp. 6.8° norm 12.5°

Poslano.

Napram neosnovanim očitanjem v seji občinskega sveta, dne 3. t. m., da zlasti jaz agitiram in ščujem kmete glede podražanja mleka, izjavim tem potom, da se je pričelo tozadevno gibanje že meseca junija t. l., ne da bi se ga jaz na katerikoli način udeležil.

Sele shoda 17. sept. pri Lloydju sem se udeležil na večstransko zahtevanje in je bil to moj prvi korak v tej zadevi. Na tem shodu sem odkritosrčno povedal, da najdem podražanje mleka popolnoma opravičeno in rekel sem, da ima mesto Ljubljana najcenejše, a res tudi najslabše mleko. Predlagal sem volitev odbora, ki naj vodi celo gibanje. Predlog je bil sprejet, voljen sem bil v odbor in drugi dan sem zastopal pri seji tega odbora mnenje, da cela zadeva še ni godna in da je zato rok za podražanje mleka 1. oktobra prekratek. Moje mnenje ni prodrlo.

Za 1. oktobra sem sklical poučni shod v gospodinjstvo šolo, kateremu je bila poglavitna naloga mlekarški pouk. Po svojem uvodnem govoru sem se odstranil in sem šele drugi dan zvedel za medsebojne dogovore kmetov, na katere dogovore nisem jaz v nobenem oziru vplival.

Kar se je zgodilo, bilo bi se zgodilo brez mene!

S tem zavrnem izmišljena očitanja, sicer pa izjavim, da stojim neustrašeno na strani kmetov.

Odpotujem v inozemstvo, ko se vrnem, pojasnim temeljito vso zadevo. 2034

V Ljubljani, 4. oktobra 1905.

Gustav Pirc I. r.,

ravnatelj ces. kr. kmetijske družbe kranjske.

Razpis službe.

Na c. kr. rudniški ljudski šoli v Idriji je izpraznjeno mesto

učitelja

s prejemki 4. plačilnega razreda, to je z letno plačo 1000 K, z dejalnostno doklado 200 K in s pravico do 6 petletnic po 100 K.

Prosilci naj vložijo svoje prošnje z dokazilom sposobnosti za definitivnega učitelja in z zdravniškim izpričevalom predpisanim potom 2028 1-1

do 1. novembra 1905

pri c. kr. rudniškem ravnateljstvu v Idriji.

C. kr. rudniško ravnateljstvo v Idriji,

dne 2. oktobra 1905.

Naznanilo.

Brata Rus

Emonska cesta št. 2

uljudno naznanjata slavnemu občinstvu

otvoritev trgovine

z žitom, moko, žitnimi pridelki in drvini.

Katoliška Tiskarna

PRIPOROČILA TRGOVINE

vizitnice

Učenko ali učenca

z dobrimi izpričevali 2031 1-1
sprejme takoj v Ljubljani modna trgovina.
Kje, pozive se pri upravn. tega lista.

Dva izvežbana

rezbarja

sprejme takoj v trajno delo

Janez Škorn, mizarški mojster v Škofjiloki.

Učenca

iz poštene rodbine, ki ima veselje do mlinarskega obrta, sprejme takoj pod zelo ugodnimi pogoji s primerno plačo Pavel Sedej, mlinar. Javornik (Gorenjsko.)

2008 6-2

Kupujte narodni kolek

Bog Vsegamogočni je poklical k sebi našo iskreno ljubljeno soprogo, dobro mamico, oziroma hčer, sestro, svakinjo in teto, gospo

Amalijo Polšak

roj. Čerin-ovo

ki je previdena s sv. zakramenti za umirajočo v 30. letu svoje dobe včeraj popolno vdano v voljo božjo, izdihnila svojo dušo. 2032

Pogreb nam toliko drage, bo v četrtek, dne 5. t. m. pop. ob 5. uri na župnijsko pokopališče v Severiču v Dalmaciji.

Svete zadušne maše se bodo brale v več cerkvah. Severič, Dalmacija, Zagorje, Ljubljana 4. oktobra 1905.

Franjo Polšak, rudniški blagajnik, soprogi: Ljubica in Verica otroka; Josip Čerin, nadučitelj v p. Marija Čerin, starši; Dr. Josip Čerin, vojaški kapelnik, Ferdinand Čerin, uradnik bosenskih železnic, Karol Čerin, kaplan, bratje; Marija, omožena Likar, Julija omož Črnogoj, Ljudmila Čerin, sestre. Fran Črnogoj, mestni nadučitelj, Janko Likar, mestni učitelj, Leopoldina Čerin, Ana Čerin, svaka in svakinja.

Zahvala.

Za mnoga sočutja v boleznih in smrti naše ljube tete, gospe

Katarine Plešnar roj. Rudolf

in za mnogoštevilno spremstvo k večnemu počitku, izrekamo prirčno zahvalo milim sorodnikom in prijateljem, Enako sl. obč. odboru, sl. gasilnemu društvu, sl. šolski mladini, in vsem, ki so od blizo in daleč prišli izkazati nepozabni pokojnici zadnjo čast. 2026

Črni vrh, 2. oktobra 1905.

Rodbina Rudolf.

Kranjska odvetniška zbornica naznanja tužno vest, da je njen član in bivši predsednik, gospod

dr. Anton Pfefferer,

odvetnik v Ljubljani,

dne 3. t. m. ob 8. uri zvečer umrl. Pogreb boče v četrtek 5. t. m., ob 4. uri popoldne, iz hiše št. 10 Dalmatinovih ulicah.

V Ljubljani, 4. oktobra 1905.

Kranjska odvetniška zbornica.

Zahvala.

Povodom smrti in pogreba našega umrlega preljubljenega soproga, očeta, brata in nečaka, gospoda 2027

Jakoba Škerbinca

posestnika

nam je došlo toliko izrazov presrčnega sočutja, da nam ni mogoče za vse takoj posebej se zahvaliti. Izrekamo toraj tem potom vsem onim, ki so nam v teh bridkih urah skušali olajšati žalost, presrčno zahvalo.

Zlasti se zahvaljujemo sl. požarni brambi in sl. Blaža Potočnika čitalnici in vsem ostalim spremljevalcem, ki so tako ginljivo izkazali predragemu nepozabljenemu pokojniku zadnjo čast. V imenu vseh sorodnikov.

Vižmarje, 2. oktobra 1905.

Marija Škerbinca.

Občinski svet ljubljanski.

je imel včeraj zvečer redno sejo. G. župan prečita pismo novega ljubljanskega častnega meščana Josipa Stritarja, v katerem se zahvaljuje za nepričakovano imenovanje za častnega meščana.

Podraženje mleka.

Gospod župan prebere naslednje pismo:

Slavnemu

občinskemu svetu deželnega stolnega mesta

Ljubljana.

Naznanjamo združeni kmetovalci ljubljanske okolice, da smo na svojem današnjem shodu enoglasno sklenili nanj sledeči poziv:

Ker je slavni občinski svet v svoji seji in potem časopisa „Slov. Naroda“ občinstvo mesta Ljubljane naščuval, da nas bojkotira vsled naše opravičene zahteve glede podraženja mleka, pričakujemo in zahtevamo od istega, da istim putem ljubljansko prebivalstvo pomiri do 4. oktobra t. l. sicer sme primorani popolnoma ustaviti dovažanje mleka z 5. oktobrom t. l.

Združeni kmetovalci ljubljanske okolice.

Župan omeni, da je le čestitati, ako okoličani bojkotirajo mesto, ker bodo trpeli škodo sami in se bodo občinstvo privadilo porabiti manj mleka. Ni res, da je obč. svet eziroma magistrat potom „Slov. Naroda“ nabujskal ljubljansko prebivalstvo. Občinski svet je storil le vse, da se prepreči podraženje mleka. Občinstvo se je še precej izdatno odzvalo mojemu v pozivu, naj omeji naročitev mleka po stari ceni. Večji zavodi se odpovedali podraženemu mleku in dajejo za zajtrk gojencem prežganko. Sicer je pa pripomniti, da daje skoro polovico prodajalcev mleko po stari ceni. Meni se zdi, da je skrajna nevhvaležnost, če okolica tako pritiska zlasti ubožnejše ljubljansko prebivalstvo. Skrajna nevhvaležnost nasproti mestnemu prebivalstvu je podraženje mleka, ker pokupi ljubljansko prebivalstvo od njih vse, kar pridelajo. Pri tem postopajo nekateri tako, da hočejo prisiliti one, ki nočejo podražiti mleka, da bi ga podražili. A pri tem hočejo oškodovati ravno revnejši sloj prebivalstva: male obrtnike in delavstvo. Ne katerim večjim odjemalcem (Medklic: Ravnatelj Pirc) niso zvišali cen. So nekateri agitatorji v Ljubljani, ki begajo prebivalstvo, da je znani oklic o podraženju mleka povzročil župan in da vse to napravi magistrat in župan. Pametni ljudi vedo, da hočemo rešiti le vprašanje o ureditvi cene mleku v prid ljubljanskemu prebivalstvu. G. župan pozivlja obč. svetnike, naj povsod priporočajo, naj prebivalstvo naravnost odklanja podraženo mleko in tudi boljše prebivalstvo naj to stori. Nadalje pa pravi župan, da se ne spušča v odgovor došlega pisma, ker je anonimno.

Občinski svetnik Velkavrh vpraša g. župana, kaj namerava župan ukreniti, ker so kmetje sklenili, da bodo v četrtek zaprli vsa pota za dovažanje živil v Ljubljano. Straže nastavijo baje v Mali vasi, na Dolenski cesti in v S.ški.

Župan naznanja, da mu je ta stvar znana in je že vse potrebno ukrenil, a kaj, ne pove. Mogoče je, da se pravi tički ujamejo.

Občinski svetnik g. Žužek vpraša, kaj se namerava ukreniti proti ravnatelju „C. kr. kmetijske družbe“, g. Pircu, ki je pretekle nedelje zopet hujskal na shodu združenih kmetov v šoli kmetijske družbe v Marjanišču.

Župan pripomni, da je dobil več pisem, ki odsvetujejo ustanovitve mestne mlekarne. On sam dobro vé, kaj stane mlekarne, in na to niti misli ni, on hoče ustanoviti le mestno prodajalnico za mleko. Svoje načrte o ureditvi cen mleku bo predložil v seji, ki jo v kratkem sklucé v ta namen. Za danes naznanja, da izda takoj mestni magistrat sledeči razglas: „Na vozovih in vozičkih, na katerih se dovažajo mleko in druga živila v Ljubljano, mora biti pritrjena tablica, na kateri mora biti razločno napisano ime in popoln naslov dotičnega gospodarja. Ta naredba stopa v veljavo z dnem 15. oktobra 1905 ter se od tega dneva počenši vozovi in vozički brez naslovnih tablic ne bodo več pripuščali v mesto ali na trg“. Predsedstvu „C. kr. kmetijske družbe za Kranjsko“ se pa pošlje še jutri sledeče pismo: „V poslednjem času razvela se je na umečen način v okolici deželnega stolnega mesta Ljubljane jako živahna agitacija za povsem neosnovano hipno podraženje mleka, kar se ga dovažajo v mesto. Iz časnih poročil in zasebnih virov razvidel je podpisani mestni magistrat, da sta zasnovala in stojita na čelu tej agitaciji dva organa, „C. kr. kmetijske družbe za Kranjsko“. Ker je

doslej slavna „C. kr. kmetijska družba za Kranjsko“ vedno umela varovati dobro razmerje med njo in mestno občino ljubljansko tako na eni, kakor tudi med meščanskim prebivalstvom mesta ljubljanskega in kmečkim prebivalstvom okolice ljubljanske na drugi strani, podpisani magistrat ne more verovati, da sta omenjena organa „C. kr. kmetijske družbe“ začela te neosnovano agitacijo, ki globoko razburja mestno prebivalstvo, z vednostjo predsedstva „C. kr. kmetijske družbe“. Podpisani mestni magistrat tedaj prosi, da mu slavno predsedstvo blagovoli pojasniti, ali omenjena organa delujeta po naročilu in z vednostjo „C. kr. kmetijske družbe“, v slučaju, da se pa to godi iz njune lastne iniciative, blagovoli naj slav. predsedništvo ukreniti vse kerake, da se prepreči tako samolastno postopanje, ki utegne imeti nedoglednih posledic in ki se morebiti maščuje nad okoličanskimi producenti samimi, ki so seveda lahko pristopni raznim demagoškimi obetanjem“. — (Podpis mestnega magistrata.)

Skontracija mestne blagajnice.

Občinski svetnik Svetek poroča, da se je vršila nenadna skontracija mestne blagajnice. Zaključeni računi so izkazali vrednosti 83.850 32 K, a našla se je v blagajni vsota 83.840 32 K. Ker pomote ni bilo najti, je založil blagajnik gosp. Fink primanjkljaj 10 kren iz svojega. Tisti dan je bil jako velik promet in izkazalo se je, da so tla shrambe slaba in lahko uide med špranje kak kovinski denar, ne da bi ga bilo mogoče takoj najti. Predlaga, da se vzame poročilo na znanje, a naj se obenem dovoli poprava shrambe. Obvelja.

Prošnja za povišanje podpore. — Prodajanje smrek v Tivoljskem gozdu.

Poročevavec obč. svetnik g. Svetek poroča: A. Rudovi dediči so prosili, naj jim magistrat zviša že dovoljeno podporo 100 K za zgradbo nove ograje, ker stane ograja približno 900 K. Prošnji se ne ugodijo, ker fi. položaj ne dopušča sedaj dajati podpore. Isti poročevavec poroča, da je razpisal magistrat razprodajo 332 smrek v Tivoljskem gozdu. Magistrat priporoča, naj se sekanje smrek prepusti goriški tvrčki Josipa Goljevščeka, ki je ponudil za smreke 12 800 K. A iz občinstva so čuti glasovi, da bi izgubil Tivoljski park mnoge svoje lepote, ako bi se posekalo toliko smrek. Odsek je to upošteval in z ozirom na svoječasni sklep občinskega sveta predlaga, da se zadeva odstopi najlepšemu odseku, ki naj s strokovnjaki prouči vso zadevo. Obvelja.

Prispevek kuratoriju „Kmetijskega kemiškega preizkuševališča“.

Podžupan prečita pismo kuratorija „Kmetijskega kemiškega preizkuševališča“, ki prosi, naj zagotovi kuratoriju prispevek, ako izposluje pri ministru dovoljenje za avtorizacijo za preiskovanje živil. Občinski svet dovoli kuratoriju letno podporo 500 kron, ako dobi kuratorij v smislu § 31. zakona o prometu živil dovoljenje za preizkušanje živil.

Resolucija „Strokovnega društva tekstilnih delavcev in delavk“.

Poroča podžupan, ki prečita resolucije, ki so bile sprejete na shodu „Strokovnega društva tekstilnih delavcev in delavk“ za Kranjsko. Resolucija podpisana po predsedniku Francišku Jeraju in tajnici Heleni Urbar naglašajo, da stavi tekstilno delavstvo svoje predloge, ker je delavstvo prisiljeno se izseliti ali pa popolnoma propasti, če se ne uredi cene živilom v Ljubljani. — Stavi sledeče predloge: 1. Strogo naj se prepreči v Ljubljani prekupovanje pred 11. uro; 2. tržni komisar nadziraj strogo, da branjeve ne terorizirajo kmečkih prodajalcev; 3. živila naj se ne zavijajo v slabi umazani papir časnikov, knjig, marveč v snažen papir; 4. občina naj skrbi za potrebna učila delavskim otrokom, ki hodijo v šolo, ker delavski očetje ne morejo zmagati teh stroškov. Podžupan naglašajo, da je prekupovanje živil po branjevkah prepovedano do 10. ure dopoldne. V tem času gospodinjje že lahko nakupijo svoje potrebščine. A prekupovanje se žalibog ne da popolnoma preprečiti. Tako je nastalo prekupovanje po večah. Mestna policija sicer zasleduje prekupovalke, a potrebno bi bilo nastavit vsaj še 10 stražnikov, da bi bili vsem kos. Mestni magistrat naj še strožje, kakor doslej v interesu prebivalstva zasleduje prekupovalce in prekupovalke. Vselej pa tudi ni mogoče preprečiti prekupovanja. Ti prekupovalci gredo daleč nasproti kmečkim prebivalcem in prekupujejo živila. Pripravno bi pa bilo, da se razdele na trgu branjeve od kmečkih prodajalcev. — Glede zavijanja živil je zahteva opravičena in že utemeljena v zakonu. A kdo bo prisilil prodajalke, da bi imele pripravljene čisti papir? Najpametnejše bi bilo, da prinese vsaka stranka čisti papir že seboj. Kar se tiče šolskih potrebščin, je izdala

mestna občina že l. 1905. 1844 kron za šolske potrebščine in tako lahko šolska vodstva dele delavskim otrokom šolske potrebščine Mogoče, da v prihodnje stori občinski svet več. Ampak dolžnost magistrata pa vendar ni, da bi za vse stroške preskrbel šolske potrebščine.

V imenu policijskega odseka predlaga: 1. Magistrat naj še strožje nadzoruje, kakor doslej, prekupovanje; 2. razdele naj se na trgu branjeve od kmečkih prodajalcev; 3. nadzoruje naj se strogo zavijanje živil v čeden papir; 4. glede podpor za šolske potrebščine bo stavlil občinski svet večje postavke v proračun, ako bo to pripustil finančni položaj. Potrebno je, da se drugo leto pomnoži tržna policija, ker se mora prodaja živil strožje nadzorovati.

Župan Hribar izjavi, da so stavljeni predlogi res uvaževanja vredni in imajo res značaj, ki ni navaden pri sličnih resolucijah na shodih, in zato so se vzela v pretres z veseljem. Zlasti pa pozdravlja poročevalčev mnenje, naj se pomnoži tržna policija. En del stavljenih predlogov sem pa že izvršil. Od jutri naprej bodo na trgu ločene branjeve od kmečkih prodajalcev.

Občinski svetnik gospod Predovič pravi, da je že prav zavijanje v čeden papir. A kaj pa, če pride dež in blato? Bo pa kaznovana uboga prodajalka ali prodajavec, ki bo zavila v blaten papir. Edine pametno je in potrebno, da se temu izognemo, narediti tržnico. (Občinski svetnik g. Lenček kliče: Kaj pa potlej! Ali bo bolj peceni?) Za cene se zdaj ne gre, zdaj se gre za snago

Gospod župan Hribar pravi, da se nujno vprašanje o tržnici proučuje in bo o njej, ko izpregovori odločivno besedo občinski svet, moral govoriti še deželni zbor, in kdaj bo to? Cene bodo pa šele potem mogoče urediti, in po županovem prepričanju bodo cene živilom nižje, kakor zdaj.

Podžupan končno še enkrat priporoča svoje predloge in pravi, da po njegovem mnenju se cene živilom ne bodo povišale, ko dobimo mestno tržno lopo.

Poročevalčevi predlogi nato obveljajo.

Razna poročila.

Elizabetina ustanova se odda učenki Mariji Rakovec na dunajski strokovni šoli.

Mestna občina dovoli o priliki združitve mestnih pripravljavnih tečajev z nadaljevalno šolo na c. kr. realki prispevek 2850 kron.

Monterjem „Mestne elektrarne“ in „Mestnega vodovoda“ se dovoli za popravo koles 250 kren.

Sredstva proti preteči nevarnosti kolere.

Vojaška komisija je z mestnim zdravstvenim svetnikom dr. Kopričo ogledala mestno bolnišnico za silo. Vojaška uprava želi, da bi za slučaj kolere bili oskrbovani tudi vojaki bolniki in bi skrbela za zdravnike in strežniško osebje. Za nabavo nekaterih posteljnih potrebščin se pa nakaže vsota 50 kren.

Interpelacija.

G. občinski svetnik Svetek interpelira glede nerazsvetljenega malega, a ličnega parka v Vegovih ulicah, ki se zaradi egiptovske teme, ki vlada v njem, lahko izpremeni v „Seufzer-Alle“, kar ni želeli v interesu gojencev in gojenk „Glasbene Matice“.

Gospod župan obljubi, da preskrbi potrebno za razsvetljavo tega parka in upa, da temu občinski svet ne bo nasprotoval.

V tajni seji so sklepali prejšnji nekoga stražnika za pedpero in o poročilu računskega zaključka mestnega vžitninskega zakupa.

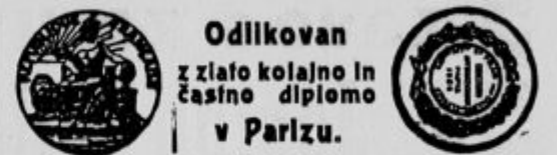
Stajerske novice.

Š Zopet vladna ljubeznivost Slovence. Neoficielno, a skoro sigurno se poroča, da je naslednikom v Gradec odišlega okrajnega glavarja Capeka v Slovenjem Gradcu imenovan slavnoznan, slovenskemu jeziku toli „prijazni“ vodja celjskega okrajnega zastopa, pl. L e h m a n

Š Okrajni šolski svet v Vojniku se je sam razpusil. S tem hoče nemškutarji, ki sede v tem odboru, doseči, da bi na „nemški“ šoli ne poučeval veronauka slovenski katehet H r i b a r.

Š Umrla je v St. Lenartu v Slov. Goricah gospa A n a S t ü h l e r r o j. F r ü h w i r t h. — V zdravilišču Alland na Nižje Avstrijskem je umrl zobozdravnik dr. R o b e r t G h e n iz Maribora.

Š Samoum. 35letni izprevodnik O t m a r A u e r je dne 2. t. m. pil na Lendu v Mariboru z več tovariši. Kar naenkrat je potegnil iz žepa revolver in rekel: „Kri mora teči“. K sreči so mu vzeli tisti revolver tovariši in z njim odšli. To je Auerja ujezilo. Izposodil si je drug revolver in se v Studencih pred stanovanjem svoje sestre ustrelil. Auer je bil oženjen in zapuščal ženo in dva nepreskrbljena otroka.

Odlikovano z zlato kolajno in časno diplomom v Parizu.

ANTON PRESKER

krojač v Ljubljani Sv. Petra cesta št. 14
se priporoča preč. duhovščini v izdelovanje vsakovrstne duhovniške obleke iz trpežnega in solidnega blage po nizkih cenah.
Opozarja na veliko svojo zalogo izgotovljene obleke posebno na haveloke v največji izbiri po najnižjih cenah.
Dobavilaj uniform avstrijskega društva železniških uradnikov.

Sprejem učenca

kojega veseli ključarska obrt. 2620 3—2 Nastop takoj. J. Rebek, ključavničar, Ljubljana.

Dobro izvežban organist (cecilijanec)

išče službe na večji župniji. Prevzame tudi službo občinskega tajnika. 2014 3—2 Več pové upravništvo tega lista.

Odda se ena soba

s kuhinjo kakemu revnemu, v bližini večjih šol za mali denar, oziroma proti pomaganju pri lahkem delu. — Ponudbe z natančno popisanimi razmerami na upravništvo „Slovenca“ pod „Družinska samota“.

Stanje vlog 31. avg. 1905 čez 11 milijonov kron. Preje: Gradišče št. 1, sedaj: Kongresni trg št. 2, I. nadstr. Denarni promet 31. avg. 1. 1905 čez 37 milj. kron.

Lastna glavica K 214.843-38.
Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje!

Ljudska posojilnica

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldan ter jih obrestuje po 4 1/2 % brez kakega odbitka, tako, da sprejme vložnik od vsacih vložnih 100 K čistih 4 K 50 h na leto.

Stanje vlog 31. avg. 1905: K 11.531.564-77. Denarni promet do 31. avg. 1905: 37.419.749-55.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštnohranilnične položnice na razpolago.

V Ljubljani, dne 1. septembra 1905.

Dr. Ivan Susteršič, predsednik. Josip Šiška, knezoškolijski kancelar, podpredsednik.

1906 40—6

Odborniki:
Anton Belec, posestnik, podjetnik in trgovec v St. Vidu nad Ljubljano.
Matija Kolar, župnik pri D. M. v Polju, svet. trg. in obrt. zb. v Ljubljani.
Ivan Kregar, župnik na Rudniku.
Karol Kauschegg, veleposestnik v Ljubljani.
Ivan Pollak ml., tovarnar.
Greg. Šilbar, župnik na Rudniku.
Dr. Andrej Karlin, stolni kanonik v Ljubljani.
Francišek Leskovic, hišni pos. in blag. Lj. pos.
Ivan Pollak ml., tovarnar.

• DR. IVAN ORAŽEN •

zdravnik v Ljubljani

opozarja na svoj

ortopedično-zdravilni zavod

v katerem se zdravi **raznovrstno skrivljenje hrbtenice, izbočen hrbet, neenake rame, neenaka ledja** itd.

Vse se izvršuje pod osebnim nadzorstvom dr. Oražna, ki daje pojasnila ob svojih ordinacijskih urah od 9.—10. dop. in od 2.—3. ure popoldne

1739 10-9

v Wolfovih ulicah št. 12, I. nadstropje.

Krojaška delavnica za obleke za gospode po meri in 1967 10-3 zavod za uniformiranje Josipa Rojina, Ljubljana.

Največja zaloga elegantno **izvršenih oblek za gospode in dečke.**

Bogato izbrana zaloga izključno angleškega blaga.

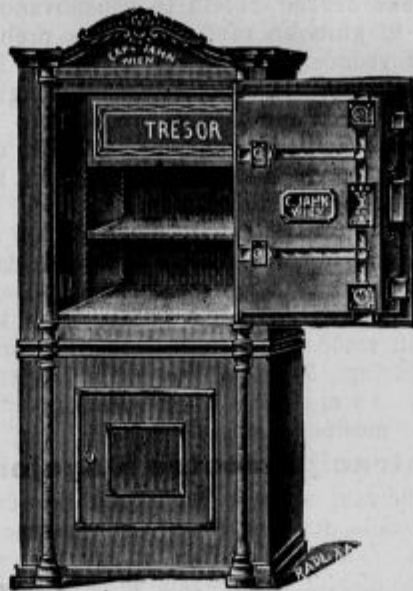
Ernest Hammerschmidta nasledniki Madile, Wutscher & K^o.

trgovina železnin in kovin

1980c 34-30

Ljubljana

Valvasorjev trg 6. Prešernove ulice 50.

Velika zaloga

blagajnic in denarnic ter vseh v železninsko stroko spadajočih predmetov.

Cene nizke!

V soboto, 30. septembra 1905 se prične popolna prodaja

vsega še nahajajočega se **manufakturnega blaga**, narejene **moške obleke, bluz in površnih jopic** za **dame, preprog, posteljnih oprav, perila** itd.

v Ljubljani, Resljeva cesta 3

400 104-46 nasproti jubilejnega mostu

zaradi takojšnje popolne opustitve trgovine.

Prodajo se tudi večje partije **zimskega blaga** ceno na debelo gg. trgovcem v okolici.

Istotako se daje **prodajalna v najem.**

„Pri dobrem pastirju.“

Založnik c. kr. drž. uradnikov.

Ljubljana **J. KEBER** Ljubljana
Stari trg št. 9 Stari trg št. 9

priporoča svojo tovarniško zalogo 583 52-44

suknenega, platnenega in perilnega blaga
po izredno nizkih stalnih cenah.

♦♦ Potrebščine za krojače in šivilje. ♦♦

„Pri dobrem pastirju.“

Zahtevajte zastoj

In franko moj veliki, bogato ilustrovani glavni cenik z nad 100 slikami vseh vrst nikelnastih, srebrnih in zlatih ur z znamko Roskopf, Hahn, Omega, Schaffhausen, Glashütte kakor tudi vseh vrst solidnih zlatin in srebrnin po izvirnih tovarniških cenah.

Nikel, remont. ura	K 3-—
sist. Roskopf patent ura	4-—
črna jeki, rem. ura	4-—
žvič. izv. Roskopf pat. ura	5-—
Goldin rem. ura „Luna“ kolesje	7-50
srebr. „Gloria“	7-60
. dvojni plašč	11-50
. oklep, verižica z riničico	2-50
na pero in karab., 15 gr. težka	2-50
ruska Tula nikel, rem. ura s sidro z „Luna“ kolesjem	9-50
ura s kukovico K 8-50, budilka K 2-90, kuhinjska ura K 3-—, švarcvaldska ura K 2-—.	

Za vsako uro blatno pismo Jamstro!
Nikak risko! Zamenja dovoljena, ali denar nazaj!
Prva tovarna za ure **Hanns Konrad** v Mostu
1077 (Brux) št. 843, Češko. 100-32

Radi izredno

velike zaloge blaga se prodaja isto že pred začetkom sezone pod lastno ceno.

Največja izbora

obleke za gospode, sportnih oblek, površnikov, sportnih sukenj, zimskih sukenj, paletotov, pelerin in havelokov kakor tudi oblek za dečke in otroških kostumov.

Najfinejše izvršeni damski kostumi, jopice, paletoti, plašči, ovratniki, krila in krasne bluze.

Najnovejši ševiot ali double poldolgi paletoti se prodajajo od 6 gld dalje brez konkurence.

Naročila po meri iz angleškega in francoskega blaga se izvrše najhitreje in najfineje na Dunaju. 1998 6-4

Angleško skladišče oblek
O. Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg 5.

PRIZNANO NAJBOLJŠE OLJNATE BARVE.

FIRNEŽ LE IZ KRANJSKEGA LANENEGA OLJA.

920

NAJFINEJŠE TELEFON 154.
BARVE ZA UMETNIKE
DRA. SCHOENFELDA & KO. V DÜSSELDORFU
FINE OLJNATE BARVE ZA
ŠTUDIJE DRA. SCHOENFELDA & KO. V DÜSSELDORFU
(PUŠICA 20 VIN.) MEČILA,
APARATE, BARVE IN PREDLOGE ZA
ŽGALNO SLIKANJE
VELIKO IZBIRO
LESENIH IZDELKOV
ZA VŽIGANJE IN POSLIKANJE IMATA
BRATA EBERL TOVARNA OLJNATIH BARV,
LAKOV IN FIRNEŽEV
MIKLOŠIČEVA CESTA 6
LJUBLJANA.

SLIKARSKI PAPIR
PLATNO, ČOPIČE
IN VSE DRUGE
POTREBŠČINE

ČOPIČI. — BRONCE. — KARBOLINEJ. — LIM.

TUZEMSKI IN INOZEMSKI LAKI.

INDRA TEA

Dobi se povsod.

Najboljši čaj na svetu.

1927 30-5

Indra Tea Import Company, Trst.